

POSTANOWIENIE

30 czerwca 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Roman Trzaskowski

na posiedzeniu niejawnym 30 czerwca 2023 r. w Warszawie,
w sprawie z wniosku A.B. i L.B.
z udziałem B.W.
o zniesienie współwłasności,
na skutek skargi kasacyjnej B.W.
od postanowienia Sądu Okręgowego w Krakowie
z 10 listopada 2021 r., II Ca 3192/19,

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2) oddala wniosek o zasądzenie na rzecz wnioskodawców zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 10 listopada 2021 r. Sąd Okręgowy w Krakowie w uwzględnieniu apelacji uczestniczki zmienił postanowienie Sądu pierwszej instancji w części dotyczącej wynagrodzenia przyznanego wnioskodawcom za korzystanie przez uczestniczkę z nieruchomości z ich pominięciem, dodatkowo ustalił, że uczestniczka poczyniła wydatki na nieruchomość wspólną po 8 października 2019 r. w kwocie 1.163 zł i dokonał ich rozliczenia. W pozostałym zakresie apelację wnioskodawczynie oddalił.

W skardze kasacyjnej, w uzasadnieniu wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, uczestniczka wskazała przyczynę kasacyjną określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 kp.c. Jej zdaniem w sprawie wystąpiło istotne zagadnienie prawne wyrażające

się w następującym pytaniu: czy zawarcie w orzeczeniu o zniesieniu współwłasności nieruchomości poprzez przyznanie nieruchomości na własność jednego z uczestnika postępowania z obowiązkiem spłaty jego pozostałych uczestników zastrzeżenia, że spłata nastąpi w terminie jednego miesiąca od wykreślenia wpisów obciążeń w dziale III i IV, prowadzonych dla nieruchomości ksiąg wieczystych stanowi formę niedopuszczalnego warunku?

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z art. 398¹ § 1 k.p.c. wynika, że skarga kasacyjna przysługuje co do zasady od prawomocnych orzeczeń sądów drugiej instancji, a więc orzeczeń wieńczących dwuinstancyjne postępowanie sądowe, w którym sądy obu instancji dysponują pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. Jednakże zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania tylko wtedy, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W zamyśle ustawodawcy skarga kasacyjna stanowi zatem nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym, w szczególności przez zapewnienie jednolitej wykładni i stosowania prawa. Wyłączną podstawą oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania są wskazane w niej przyczyny kasacyjne wraz z uzasadnieniem (art. 398⁴ § 2 k.p.c.).

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, skarżący, który jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał przyczynę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., powinien odpowiednio sformułować zagadnienie prawne, wskazać przepisy prawa, na których tle zagadnienie się wyłoniło oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą możliwość rozbieżnych ocen prawnych oraz świadczącą o istotności tego zagadnienia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, Nr 1, poz. 11; z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl.; z 9

kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, niepubl.). Zagadnienie jest istotne, jeżeli jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla ukierunkowania praktyki sądowej i rozstrzygnięcia sprawy, w której zagadnienie powstało (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 września 2012 r., II CSK 180/12, niepubl. oraz z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl.), wywołuje poważne wątpliwości, a zarazem nie było dotychczas rozstrzygnięte w judykaturze albo dotychczasowe orzecznictwo wymaga zmiany (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, niepubl.).

Zagadnienie prawne sformułowane w skardze kasacyjnej nie czyni zadość wskazanym wymaganiom. Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, poza sformułowaniem przytoczonego na wstępie pytania zawiera jedynie stwierdzenie, że dopiero po uzyskaniu odpowiedzi na pytanie możliwe będzie ostateczne przesądzenie, jaka forma zniesienia współwłasności nieruchomości byłaby najbardziej odpowiednia, a wypowiedzenie się Sądu Najwyższego w przedmiocie tego zagadnienia jest niezbędne dla oceny prawnej postanowienia, będącego podstawą skargi kasacyjnej i dla rozwiązania niniejszego zagadnienia, które wydaje się być istotne z punktu widzenia wykładni prawa powszechnie obowiązującego. Wniosek nie wskazuje ani przepisów prawa, na których tle zagadnienie się wyłoniło, ani nie przedstawia jakiegokolwiek argumentacji jurydycznej.

Sposób zniesienia współwłasności, jako wynik wyboru między przyznaniem rzeczy jednemu ze współwłaścicieli a zarządzeniem jej sprzedaży nie może być dokonany bez rozważenia, czy w razie przyznania rzeczy jednemu współwłaścicielowi z obowiązkiem spłaty, ma on realne możliwości jej uiszczenia. Sprzedaż rzeczy wspólnej powinna nastąpić, gdy żaden ze współwłaścicieli nie godzi się, by nabyć własność i ponosić ciężar spłat, do właściciela bowiem, a nie do sądu, należy ocena, czy rzecz jest mu potrzebna. Ustalając, czy współwłaściciel wyraził zgodę na przyznanie mu w wyniku podziału rzeczy wspólnej, należy uwzględnić warunki przedstawione przez tego współwłaściciela przejęcia tej rzeczy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2013 r., II CSK 459/12, niepubl.). Jakkolwiek z podniesionych przez skarżącą twierdzeń wynika wola przyznania na jej rzecz nieruchomości, to została ona powiązana z uwzględnieniem

przez sąd wskazanych przez nią warunków spłaty (dopłaty) wnioskodawców. W razie nieuwzględnienia tego wniosku uczestniczka wносиła o sprzedaż licytacyjną nieruchomości, co ostatecznie zostało orzeczone w sprawie.

Stosownie do art. 212 k.c. spłaty i dopłaty wyrównujące wysokość udziału w przedmiocie współwłasności powinny mieć postać świadczenia pieniężnego (zob. odnośnie do wyjątków od tej reguły wyrok Sądu Najwyższego z 4 października 2000 r., III CKN 733/00, niepubl.). W orzecznictwie wyrażono pogląd, że sąd działowy nie może orzekać o obowiązku spłaty (dopłaty) z zastrzeżeniem warunku. Za niedopuszczalne uznane zostało warunkowe zasądzenie spłaty, uzależnione od warunku, który mógł się w ogóle nie spełnić, za który w okolicznościach sprawy uznane zostało zdarzenie w postaci orzeczenia wywłaszczenia (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 1984 r., III CRN 336/83, OSNCP 1984 Nr 9, poz. 161). W doktrynie wyrażane jest zapatrywanie, że reguła ta nie znajduje zastosowania wówczas, gdy zarówno zobowiązany, jak i uprawniony akceptują uzależnienie obowiązku spełnienia świadczenia z tytułu dopłat lub spłat od zdarzenia przyszłego i niepewnego. Skoro bowiem uprawniony może zrzec się dopłat lub spłat, to tym bardziej może się zgodzić na dopłaty lub spłaty warunkowe. Taka sytuacja nie miała jednak miejsca w sprawie, a wnioskodawcy nie akceptowali wskazanego przez uczestniczkę sposobu określenia spłat (dopłat). Wskazane przez skarżącą zdarzenie, od którego należałoby liczyć termin do zapłaty, nie gwarantuje pewności wystąpienia stosownie do art. 212 § 3 zd. drugie k.c.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił, jak w sentencji.

Sąd Najwyższy oddalił wniosek zawarty w odpowiedzi na skargę kasacyjną o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego, uznając, że nie zachodzą podstawy do odstąpienia od reguły wyrażonej w art. 520 § 1 w związku z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c., zgodnie z którą każdy uczestnik ponosi koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie. W sprawach m.in. o zniesienie współwłasności nie występuje co do zasady sprzeczność interesów między uczestnikami postępowania domagającymi się zniesienia współwłasności a prezentującymi jedynie odmienne zapatrywania co do sposobu dokonania

zniesienia współwłasności. W takiej sytuacji uzasadnione jest rozstrzygnięcie o kosztach postępowania na podstawie art. 520 § 1 k.p.c., a więc z zastosowaniem przewidzianej tym przepisem zasady (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 15.12.2011 r., II CZ 120/11, niepubl.).

(K.L.)

[ł.n]

